

Transport rolniczy

Co roku przy pracach transportowych wypadkom ulega ok.1000 rolników, z czego około 20 osób ginie na skutek przygniecenia przez wywracający się ciągnik. Najczęściej tragiczne skutki powoduje przejechanie lub przygniecenie osób podczas manewrowania ciągnikiem z przyczepą oraz przewrócenie się ciągnika.

Ciągniki rolnicze są w zasadzie pojazdami stabilnymi, jednak często używa się ich w warunkach, w których istnieje ryzyko przewrócenia się. Jeśli ciągnik nie posiada odpornej na zgniecenie kabiny, kierowca w czasie wywrotki najczęściej ginie przygnieciony ciężarem. Przed przystąpieniem do jazdy ciągnikiem należy upewnić się czy jest on sprawny technicznie. Rutynowe sprawdzanie powinno dać pewność, że hamulce są sprawne i pracują prawidłowo, tzn. równomiernie i płynnie; układ kierowniczy jest w takim stanie technicznym, że nie ma luzu na przegubach a opony mają bieżniki zapobiegające poślizgowi.

Jadąc nawet najsprawniejszym ciągnikiem można utracić zdolność do kierowania. Powodem takiej sytuacji może być zbyt szybka jazda, niewłaściwe hamowanie, niedostateczna przyczepność opon, zbyt lekki w stosunku do ładunku ciągnik, niewłaściwe rozłożenie ładunku, śliskie podłoże lub brak zblokowania pedałów hamulca.

Eksploatacja sprawnego technicznie ciągnika jest jednym z podstawowych warunków bezpiecznego wykonywania robót polowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- prawidłowe, nieuszkodzone stopnie prowadzące do kabiny
- pewne umocowanie siedziska operatora
- prawidłowe funkcjonowanie zamków w drzwiach oraz wycieraczek szyb – przedniej i tylnej w ciągnikach kabinowych
- sprawność układu rozruchowego silnika (akumulator, rozrusznik, prawidłowe funkcjonowanie blokad uniemożliwiających rozruch silnika przy włączonym przełożeniu do jazdy w skrzyni przekładniowej)
- szczelność układu paliwowego, sprawność silnika i szczelność układu wydechowego
- funkcjonowanie hamulca zasadniczego i pomocniczego
- sprawność układu kierowniczego
- stan ogumienia
- kompletność instalacji oświetleniowej.

Eksploatacja ciągnika, choćby z jednym niesprawnym zespołem bezpośrednio decydującym o bezpieczeństwie pracy jest niedopuszczalna.

Przejazd z miejsca składowania na pole powinien odbywać się po drogach dostosowanych do danego zestawu. Wybierając trasę przejazdu, należy uwzględnić następujące parametry: rodzaj i równość nawierzchni, szerokość i pochylenie drogi, ruch innych pojazdów oraz możliwość zjazdu z drogi na pole. Prędkość jazdy powinna być dostosowana do wymagań podanych przez producenta i panujących na drodze warunków. W przypadku korzystania z dróg publicznych pojazd rolniczy musi być wyposażony w sprawne oświetlenie zgodne z wymaganiami określonymi w kodeksie drogowym. Maksymalna szerokość pojazdu rolniczego poruszającego się po drogach publicznych nie może przekroczyć 3 m, a jego wysokość 4 m. Dopuszczalny jest przejazd maszyn tylko w pozycji transportowej, ze zblokowanymi wychylanymi zespołami (np. złożony zbiornik w kombajnie do zbioru ziemniaków). W zbiornikach maszyn

ani na innych zespołach nie można przewozić żadnych ładunków. Wożenie pasażerów zarówno na maszynach, jak i w ciągnikach jest zabronione. Jedynie w niektórych ciągnikach kabinowych dopuszczalny jest przewóz jednej osoby, o ile producent wyposażył kabinę w dodatkowe siedzisko i dokument rejestracyjny dopuszcza przewóz osób.

Zasady bezpiecznego użytkowania ciągnika:

1. do użytkowania nowego ciągnika należy zapoznać się dokładnie z instrukcją jego obsługi i zasadami eksploatacji,
2. podczas wjeżdżania pod górę należy przed wzniesieniem wybrać odpowiedni bieg, eliminując potrzebę zmiany biegów w czasie podjazdu pod górę; przy jeździe ciągnikiem np. z podwieszonym siewnikiem do nawozów lub opryskiwaczem może nastąpić przewrócenie ciągnika do tyłu lub utrata zdolności kierowania na skutek zbyt małego nacisku na przednie koła; należy pamiętać aby zawsze zawracać na szczycie, a nie na boku wzniesienia,
3. przed rozpoczęciem zjazdu z góry należy wybrać odpowiedni bieg, tzn. taki sam jak przy podjeżdżaniu pod górę, aby zapewnić właściwe hamowanie silnikiem; zjeżdżać z góry prosto w dół w miejscu o najmniejszym nachyleniu, a nie w poprzek wzniesienia,
4. należy pamiętać, że przyczepy i sprzęt kołowy doczepiany, a nie posiadający własnego hamulca powoduje silne popchnięcie bez dodania obciążenia na tylne koła ciągnika, co może sprawić, że traktor ześlizgnie się w bok i wywróci,
5. należy pamiętać, że maksymalny kąt nachylenia zbocza, po którym można wjeżdżać i zjeżdżać **ciągnikiem bez przyczepy** wynosi 18° a maksymalny kąt nachylenia zbocza, po którym można bezpiecznie wjeżdżać i zjeżdżać **z załadowaną przyczepą** wynosi 5° ,
6. wioząc wysoki ładunek należy jechać ostrożnie – nie skręcać nagle, nie ruszać gwałtownie i nie hamować zbyt ostro,
7. nie należy przetładowywać przyczep – dla własnego bezpieczeństwa lepiej zabierać mniej ładunku niż to jest dopuszczalne.

Ponadto przed przystąpieniem do użytkowania ciągnika należy ubierać się w odzież przylegającą do ciała, aby zabezpieczyć się przed pochwyceniem przez ruchome części; utrzymywać drzwi i sufit kabiny w takim położeniu, aby zabezpieczyć się przed wypadnięciem w czasie wywrotki a w kabinie ciągnika nie przewozić luzem narzędzi ani innych przedmiotów, które mogą zranić w czasie wypadku.

Na koniec należy pamiętać aby po opuszczeniu ciągnika zabezpieczyć go przed uruchomieniem przez niepowołane osoby, a zwłaszcza dzieci.

Anna Krystyniak
PT KRUS Bolesławiec

opracowano na podstawie broszury *Zapobieganie przewróceniu się ciągnika, Bezpieczna obsługa maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym*